

JUHTKIRI

PAKS SÕJAUDU AIVAR MÄE ASJAS

ERIK MOORA

Paljud näevad kurja vaeva, et enam ei räägitaks asjast. Ent ärgem laskem tähelepanu sisult kõrvale juhtida!

Viiimastel päevadel on Aivar Mäe juhtumise väga palju uut tolmu üles keerutatud. Sisu on ju lihtne: paljud (isegi üks oleks liiga palju, aga neid on üle paarikümne) Estonia töötajad on tundnud end Aivar Mäe poolt alandatu ja ahistatuna või olnud sellise käitumise tunnistajaks. Eba-meeldivused ja kohatused on läinud ka füüsiliseks, me ei räägi ainult sõnadest. Ekspressi esimese loo järel tuli allikaid juurde.

Aivar Mäe avaldas vabanduse, mis mõjus siirana. Härrasmehelikuna. Vastutustundlikuna. Ei mingit vandenõujuttu, ei mingit meediapeksu. Eraldi kirjaga vabandas ta hiljem estoonlaste ees, kus ütles samuti:

„Olen valmis silma vaatama ja vabandama isiklikult igäühe ees, kes tunneb, et olen talle kunagi ühel või teisel moel liiga teinud.“

Estonia nõukogu tegi valelähete ning esimene koosolek ja sellele järgnenud kohmakas pressikonverents olid piinlikud. Teine koosolek 2. juulil oli hoopis teisest puust – ei mingit juttu „kadunud elurõõmust“, „põlvega debütantide tok-

samisest“ või muud soga-mist, vaid selged ja professionaalsed otsused. Lahkus ka nõukogu esimees Arne Mikk. Aga nüüd on vaner taas kraavi poole teel. Muidu nii selge jutu ja mõtlemise-

ga tippadvokaat Paul Keres räägib koordineeritud vandenõust, „sihikindlast hävitamisoperatsioonist“, „laimukampaaniast“, „välja pressitud“ tunnistustest, paarist „teadaolevast“ inimesest, kes olevat selle kõik korraldanud. Jutt, millel endal kõik laimu tunnused, aga olgu pealegi.

Teiselt tiivalt püütakse seda kõike suruda ajakirjandusväljaannete vahelise konkurentsi raamidesse, maalida pilti ajakirjanduseetika rikkumisest ja nagu poleks „teine pool“ saanud sõna.

Selle strateegia kohta on olemas termin: püütakse üles keerutada maksimaalselt sõjauudu. Et lõpuks ei saaks enam keegi aru, millest jutt, kes on hea, kes paha, kes tulistas ja kes sai pilhta, keda peaks uskuma või keda mitte.

Juba mõnda aega teeb see strateegia ilma poliitikas. Kriitikale ei vastata mõistlikult, analüüsivalt, teemakohaselt, vaid täie jõuga vastasele löuga sõites. Ja igal võimalusel sõnumitoojat-vahendajat (enamasti ajakirjandust) pekstes.

Seetõttu ei peaks selliste provokatsioonidega üldse kaasa minema, aga inimene on teadupärast nõrk. Murdun siinkohal isegi ning allun provokatsioonile.

Esiteks, anonüümsed allikad pole kunagi anonüümsed ajakirjaniku jaoks. Greete Lehpuu teab kõiki neid mitutkümme inimest, kellest paljudega on ta tunde rääkinud ja põhjalikult tausta kontrollinud. Nad on päris inimesed, kes on kõigi oma sõnade taga. Nende nimesid pole lehes, et kaitsta neid võimaliku tagakiusamise eest töökohal. Tegemist on ju vaieldamatu võimuvahekorraga. Juba näeme, kuidas mõnda neist rünnatakse ja mustatakse eraviisiliselt, nüüd ka avalikult. Selliste lugude puhul on ohvrite kaitsmine rahvusvaheline hea ajakirjanduse norm.

Teiseks polevat „teine pool“ justkui sõna

saanud. Teine pool paraku ei ole selles asjas Eesti ooperiavalikkus, Aivar Mäe vahvad ja truud sõbrad ega isegi meie advokatuuri parimad pojad ja tütred. Teine pool on Aivar Mäe üks. Ta sai intervjuus sõna esimese loo juures. Lisaks sellele panime kogu tema pika jutu täismahus internetti, ka selle osa, mis paberlehte ei mahtunud. Pärast pole Aivar Mäe soovinud sõnagagi etteheiteid kommenteerida, ehkki võimalust on korduvalt pakutud.

Ja üldse – kui keegi suusarajal Priit Pulleritsule suusakepiga pähe lööb, siis kas juhtumit peaks uurima nii, et otsida kuskilt 20 inimest, keda ei löödud? Mittelöömise faktist ja mittelöödute võimalikest halvustavatest kommentaaridest Pulleritsi kohta järeldame, et mingit löömist pole kunagi olnud?

Kolmandaks, kohtu fetišeerimine ehk etteheide, et ajakirjandus ärgu torkigu asju enne kohtuotsust. See jutt on täiesti sisutu. Kõigepealt on väga palju küsimusi, mis ei jõua kunagi kohtusse ega peagi jõudma. Näiteks moraali- ja kultuuriküsimused ei pea üldse olema riigi, sh kohtuvõimu asi. Küll aga on see vaieldamatult ajakirjanduse teema.

Ja isegi kui Mäe juhtum peaks kunagi kohtusse jõudma, siis kohus ei otsusta, kas ahistamine toimus või mitte. Kohus otsustab, kas süüdistajal õnnestus vastuvaidlematute tõenditega juhtunut tõendada. Isegi tõeliselt raskete ahistamisjuhtumite puhul on see ülikeeruline, tõendeid seal ei saagi eriti olla ning priske tunnitasega advokaadid tekitavad nende vähestegi ümber nupukalt järjekordse sõjauudu.

Igatahes tahaks ma väga näha, kuidas mõned „eetilised“ ajakirjandusväljaanded ei kirjuta edaspidi ühestki konfliktist ega afäärist silpigi enne, kui asi kõik kohtuastmed läbinud ja otsus jõustunud. Saate isegi aru, et see mõte on nõder.

Just avalikustamine on enam-vähem ainus tõhus vahend, millega alluvad saavad võimupositsioonil olijaid mõjutada, kui need ottesõnaliselt palveid ei kuula ega märka. Sest kõik teised kanalid, mida sellelgi juhul on ju kasutada proovitud, panevad koorma, võimalikud täiendavad kannatused ning kogu riski täiesti valesse kohta – taas ohvri õlgadele.

Aga, nagu juba öeldud, on see kõik üks omapärane kaitsepeitusmäng, sihilikult üles keerutatud sõjauudu ega puutu tegelikult asjasse.

Asjasse puutub see, kas Estonia nõukogu on tasemel ja teeb mõistlikke juhtimisotsuseid ning kas neil, keda on koheldud halvasti ja kohatult, tekib veendumus, et nad on oma töökohal kaitstud ja saavad töötada keskkonnas, kus neid koheldakse väärilt.

EE

TELLI:
lehed.ee/ekspress,
680 4444,
klienditugi@ekspressmeedia.ee

LOE:
ekspress.ee

Väljaandja:
Ekspress Meedia AS
Vastutav väljaandja:
Hans H Luik

Peatoimetaja:
Erik Moora

TOIMETUS:
ekspress@ekspress.ee
669 8080

REKLAAM:
reklaam@ekspress.ee
669 8040